

Asesiad Effaith Cydraddoldeb

Gweler y daflen *Sut i Wneud Asesiad Effaith Cydraddoldeb* am gymorth i lenwi'r ffurflen yma. Mae croeso hefyd i chi gysylltu gyda Delyth Williams, Swyddog Polisi a Chydraddoldeb ar est 32708, neu DelythGadlysWilliams@gwynedd.llyw.cymru, am gymorth pellach.

Mae'n ofynnol i'r Cyngor (dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010) i ystyried yr effaith fydd newid mewn unrhyw bolisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn o'r newydd), yn ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb gwarchoddedig. Mae gan y Cyngor hefyd ddyletswyddau cyffredinol ychwanegol i sicrhau tegwch a meithrin perthnasau da. Rhaid felly gwneud Asesiad Effaith Cydraddoldeb amserol cyn gwneud penderfyniad ar unrhyw newid perthnasol (h.y. sy'n cael effaith ar bobl hefo nodwedd gwarchoddedig).

I Manylion

I.1 Beth yw enw'r polisi / gwasanaeth dan sylw?

Strategaeth Gwastraff ac Ailgylchu

I.2 Beth ydi pwrpas y polisi/gwasanaeth sy'n cael ei greu neu ei newid? Pa newidiadau sy'n cael eu hystyried?

Mae chwe phrif amcan wedi adnabod yn y Strategaeth.

- Sut rydem yn cyfathrebu ac ymgysylltu - un o'n prif amcanion strategol yw sicrhau fod trigolion, busnesau a'r gymuned yn ehangach yn deall ac yn ymrwymedig efo ein hamcanion. Mae'n amhosibl inni gyrraedd ein hamcanion yn ynysig fel Cyngor Gwynedd a byddwn angen help ac ymroddiad pob preswlydd a busnes yng Ngwynedd i'n cefnogi i gyrraedd y weledigaeth. Byddwn ni yn arwain y ffordd drwy roi cynllun cyfathrebu ac ymgysylltu yn ei le, ac yn asesu effeithlonrwydd ein hymgyrchoedd ac yn addasu yn dilyn adborth a dadansoddi data. Mi fyddwn hefyd yn grymuso criwiau i adnabod eiddo sy'n cael trafferth i ailgylchu, gwella hygyrchedd a hyfforddi gweithwyr safle ein Canolfannau Ailgylchu, saerïo ein busnes Gwastraff Masnachol, ac ystyried gorfodi o dan bwerau Deddf Gwarchod yr Amgylchedd.
- Lleihau gwastraff, aildefnyddio a thrwsio - rydem angen rheoli ein gwastraff yn unol â'r hierarchaeth gwastraff, gan leihau'r gwastraff rydem yn ei gynhyrchu a symud tuag at feddylfryd economi gylchol. Byddwn yn defnyddio ein Canolfannau Ailgylchu fel pwynt i hybu aildefnyddio a thrwsio deunyddiau.
- Cynyddu Ailgylchu - mae rhaid inni gwrdd â'r targed cenedlaethol i ailgylchu 70% o'n gwastraff. Mae bygythiad y gallwn wynebu dirwyon am fethu'r targed, ond mae dadansoddiad diweddar wedi dangos y gall 57% o'r gwastraff yn y bin gwyrdd gael ei

ailgylchu. Mae'r deunyddiau ailgylchu yn y bin gwrdd yn gostus i'w losgi ond hefyd yn cynnwys deunyddiau 'fossil-based' sy'n rhyddhau allyriadau carbon diangen. Mi fyddwn yn ystyried lleihau capasiti wythnosol y bin gwyrdd [amylder casglu] er mwyn annog mwy o ailgylchu a byddwn yn ystyried cynnig cyfleusterau i allu ailgylchu mwy o ddeunyddiau. Byddwn hefyd yn cydweithio efo busnesau drwy'r ochr Gwastraff Masnachol i uchafu ailgylchu o'r gweithle a busnesau yn gyffredinol.

- Darparu gwasanaeth o ansawdd uchel - rydem yn angerddol ein bod eisiau rhoi'r gwasanaeth gorau posibl i'n trigolion a busnesau yma yng Ngwynedd ac ein bod drwy hynny yn cael lefel bodlonrwydd uchel. Byddwn yn gwarchod y gwasanaethau craidd ond ni fyddwn ofn mentro a chymryd cyfleoedd i symbylu cynnydd yn y maes yma, megis defnyddio'r dechnoleg ddiweddaraf.
- Cyflawni sero net - yn ymochrol efo amcanion strategol y Cyngor byddwn yn mynd ati i leihau ein hallyriadau carbon a gweithio at greu gwasanaeth sero net. Bydd hyn yn golygu newid ein fflyd i rai di-garbon / carbon isel (ULEV), gwella effeithlonrwydd ein cylchdeithiau, edrych am gyfleoedd i osod ynni adnewyddadwy yn ein safleoedd a pharhau i fuddsoddi yn ecoleg yr hen safleoedd tirlenwi.
- Sicrhau isadeiledd addas i'r dyfodol - un arall o'n prif amcanion am y tymor byr ydi gwella safon ein deunyddiau ailgylchu i'r farchnad, ac mae hyn yn cwmpasu buddsoddiad sylweddol yn ein safleoedd trin a phrosesu deunyddiau yn Harlech a Caernarfon. Byddwn yn edrych am gyfleoedd i brosesu mwy o'r defnyddiau ein hunain yn hytrach na bod yn rhy ddibynnol ar y sector breifat a byddwn yn gwella hygyrchedd ein Canolfannau Ailgylchu.

1.3 Pwy sy'n gyfrifol am yr asesiad yma?

Roland Thomas, Pennaeth Adran Cynorthwyol – Adran Amgylchedd

1.4 Pryd wnaethoch chi gychwyn yr asesiad? Pa fersiwn yw hwn?

Mae materion cydraddoldeb wedi cael ystyriaeth wrth i'r cynigion gael eu datblygu. Mae rhain wedi eu cynnwys yn yr asesiad yma a baratowyd gyntaf ym mis Mai 2025, ond wedi ei ddiweddarau yn dilyn ymgynghoriad cyhoeddus.

2) Gweithredu

2.1 Pwy yw'r partneriaid fydd yn rhaid gweithio hefo nhw i wneud yr asesiad yma?

Gwasanaeth Gwastraff ac Ailgylchu

2.2 Pa gamau ydych chi wedi ei cymryd i ymgysylltu gyda pobl hefo nodweddion gwarchoddedig, ynglŷn â'r iaith Gymraeg neu â chymunedau (un ai oherwydd lleoliad neu oherwydd angen) sy'n byw ag anfantais economaidd-gymdeithasol?

Ymgynghoriad cyhoeddus yn ystod misoedd Hydref a Thachwedd 2025.

2.3 Beth oedd canlyniad yr ymgysylltu?

Cafwyd caniatad gan y Cabinet i fynd allan i ymgynghori yn gyhoeddus ar y Strategaeth ar 10/06/2025. Cynhaliwyd yr ymgynghoriad rhwng Hydref a Tachwedd 2025 gyda 1,266 o ymatebion.

Roedd modd llenwi'r arolwg ar bapur neu ar-lein, gyda fersiynau hawdd eu darllen hefyd wedi eu darparu. Fe hyrwyddwyd yr arolwg trwy ddatganiadau i'r wasg, negeseuon amlwg ar wefan y Cyngor ar dudalennau perthnasol a chyfres o negeseuon ar gyfrifon cymdeithasol corfforaethol. Fe gyhoeddwyd cardiau i'w rhannu gyda defnyddwyr y canolfannau ailgylchu yn hyrwyddo'r arolwg, rhaeadrwyd gwybodaeth i rhanddeiliaid allweddol a chynhaliwyd nifer o sesiynau galw-heibio mewn canolfannau (llyfrgelloedd a chanolfannau hamdden) i annog cyfranogiad.

Dadansoddwyd yr ymatebion gan CRS/WRAP gan ddefnyddio dull systematig er mwyn nodi themâu allweddol, lefelau cefnogaeth, a meysydd pryder neu welliant. Roedd y sampl yn cynrychioli'r boblogaeth yn dda o ran lleoliad a demograffeg, er bod rhai gwahaniaethau oedran a rhywedd.

2.4 Ar sail pa dystiolaeth arall ydych chi'n gweithredu?

Cyflwynwyd adroddiad ar y cynnydd sydd wedi ei wneud ar y gwaith yn y Gwasanaeth Gwastraff ac Ailgylchu ar 12/09/2024 i'r Pwyllgor Craffu Cymunedol. Crynodeb y cyflwyniad oedd "bod yr Adran wedi gweithredu ar nifer o faterion ac wedi gweld cynnydd ar amryw o brosiectau yn ystod y ddwy flynedd bellach. Mae'r Adran wedi llunio rhaglen waith manwl i'n galluogi i adolygu rhai meysydd ymhellach a chynnig datrysiadau i sicrhau fod y maes Gwastraff ac Ailgylchu yn cynnig gwasanaethau effeithlon, safonol a diogel, a'n bod yn parhau i gyfarch targedau ailgylchu uchelgeisiol Llywodraeth Cymru dros y blynyddoedd nesaf. Rydem yn dawel hyderus ein bod yn mynd i'r cyfeiriad cywir ac ein bod yn gallu dangos gwelliant yn y gwasanaethau.

2.5 Oes yna unrhyw flychau yn y dystiolaeth sydd angen ei gasglu?

Dim

3) Adnabod yr Effaith

3.1 Mae'n rhaid i'r Cyngor roi sylw dyledus i'r effaith fydd unrhyw newidiadau'n ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb isod. Beth yw'r effaith fydd y polisi neu wasanaeth newydd neu'r newidiadau arfaethedig yn ei gael ar bobl hefo'r nodweddion hyn? Mae croeso i chwi ychwanegu nodweddion eraill os ydych chi'n dymuno.

Nodweddion	Sut fath o effaith? *	Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?
Hil (gan gynnwys cenedligrwydd)	Dim	<p>Dim yn rhagweld effaith benodol mewn unrhyw newidiadau ag argymhellir. Fodd bynnag, fe fyddwn yn gofalu bod ein gohebiaeth a'n negeseuon yn ddigon clir (ac yn cynnwys digon o luniau) er mwyn sicrhau bod ein trigolion ble nad y Gymraeg neu Saesneg yw eu hiaith gyntaf yn deall ein negeseuon.</p> <p>Mae rhai pobl o wahanol cenedligrwydd yn naturiol byw o fewn eiddo sy'n cartrefu teuluoedd estynedig. Mae 3,143 (6.1%) o drigolion yn byw mewn aelwydydd efo 5 person neu fwy. Mi fyddwn yn asesu'r cartrefi yma i sicrhau bod nifer a chyfaint y cyfarpar yn ddigonol. Mae hyn yn berthnasol i dai aml-denantiaeth (HMO).</p>
Yr iaith Gymraeg	Dim	<p>Nid ydym yn rhagweld effaith benodol mewn unrhyw newidiadau ag argymhellir. Byddwn yn parhau i sicrhau fod arwyddion, negeseuon ac unrhyw feddalwedd newydd yn ddwyieithog.</p>
Anabledd	Dim	<p>Nid ydym yn rhagweld effaith benodol mewn unrhyw newidiadau ag argymhellir.</p> <p>Byddwn yn parhau i ddarparu gwasanaeth casglu Cynhyrchion Hylendid Amsugol (AHP) ac yn parhau i gynnig casgliadau o ddrws cefn. Yn ogystal mae'r gwasanaeth casgliad swmpus yn bodoli.</p> <p>Mi fyddwn yn ystyried fod ein poblogaeth yn mynd hyn ac efallai yn datblygu cyflyrau sy'n eu diffinio yn anabl (e.e. dementia). Mi fyddwn yn ceisio sicrhau bod ein negeseuon mor hawdd â phosibl i'w dilyn, a bod ein system ailgylchu hefyd yn aros yn syml.</p> <p>Fe fyddwn yn gwrando os oes angen bin mwy neu gyfarpar ychwanegol ar gyfer papur a chardfwrdd ar gyfer gwastraff meddygol a all gael ei gynhyrchu.</p> <p>Er mai ein dyhead yw bod ein trigolion yn defnyddio sachau hesian i ailgylchu, mi fyddwn yn parhau i gynnig y system troli i rai syth methu cario neu ddefnyddio'r sachau.</p>

		<p>Fe all dyddiau casglu gwahanol achosi cymhlethdod i bobl sydd efo problemau cofio neu yn dioddef efo iechyd meddwl, a byddwn yn gwneud ein gorau i geisio lleddfu hyn drwy gyfathrebu yn gyson a chlr.</p> <p>Gall pobl ddall, rhannol ddall, neu liwddall gael trafferthion efo gwahaniaethu rhwng sachau hesian, a byddwn yn ymgynghori efo'r grŵp yma cyn dewis lliwiau a sicrhau fod lluniau eglur ar y sach i wahaniaethu rhwng math o wastraff.</p> <p>Byddwn yn ystyried gorfodi os ydi biniau yn cael eu gadael ar y palmant am amser hir wedi i'r casgliad gymryd lle. Nid ydym am i'n cyfarpar fod yn rhwystr i bobl mewn cadair olwyn neu ddall ddefnyddio palmentydd.</p> <p>Mi fyddwn yn ystyried "awr dawel" yn ein canolfannau ailgylchu ble bydd pobl hyn neu gyda anableddau yn gallu dod i'n safleoedd heb orfod archebu slot.</p> <p>Mae risg y gallai'r rhai sy'n anabl gael trafferth gwahanu eu gwastraff i'w ailgylchu ac felly gallant gynhyrchu gwastraff gormodol. Os bydd preswlydd yn cael ei nodi fel un nad yw'n gallu gwahanu ei wastraff, darperir cymorth ychwanegol.</p>
Rhyw	Dim	<p>Dim yn rhagweld effaith benodol mewn unrhyw newidiadau ag argymhellir.</p> <p>Bydd ein gweithgareddau cyfathrebu ac ymgysylltu yn defnyddio iaith gynhwysol, gan osgoi gwahaniaethu ar sail hunaniaeth rhywedd</p>
Oedran	Dim	<p>Dim yn rhagweld effaith benodol mewn unrhyw newidiadau ag argymhellir.</p> <p>Byddwn yn parhau i ddarparu gwasanaeth casglu Cynhyrchion Hylendid Amsugol (AHP) ac yn parhau i gynnig casgliadau o ddrws cefn. Yn ogystal mae'r gwasanaeth casgliad swmpus yn bodoli.</p> <p>Rydem yn gwybod bod 11% o boblogaeth Gwynedd dros 75 oed heddiw ac felly byddwn yn ceisio sicrhau bod ein negeseuon mor hawdd â phosibl i'w dilyn, a bod ein system ailgylchu hefyd yn aros yn syml.</p> <p>Fe fyddwn yn gwranddo os oes angen bin mwy neu gyfarpar ychwanegol ar gyfer papur a chardfwrdd ar gyfer gwastraff meddygol a all gael ei gynhyrchu.</p> <p>Er mai ein dyhead yw bod ein trigolion yn defnyddio sachau hesian i ailgylchu, mi fyddwn yn parhau i gynnig y system troli i rai syth methu cario neu ddefnyddio'r sachau.</p>

		<p>Fe all dyddiau casglu gwahanol achosi cymhlethdod i bobl hyn sydd efo problemau cofio, a byddwn yn gwneud ein gorau i geisio lleddfu hyn drwy gyfathrebu yn gyson a chlr.</p> <p>Mi fyddwn yn ystyried "awr dawel" yn ein canolfannau ailgylchu ble bydd pobl hyn yn gallu dod i'n safleoedd heb orfod archebu slot.</p> <p>Mae risg y gallai'r rhai pobl oedrannus gael trafferth gwahanu eu gwastraff i'w ailgylchu ac felly gallant gynhyrchu gwastraff gormodol. Os bydd preswlydd yn cael ei nodi fel un nad yw'n gallu gwahanu ei wastraff, darperir cymorth ychwanegol.</p> <p>Byddwn yn sicrhau bod ein strategaeth gyfathrebu yn cael ei anelu at drigolion o bob oedran yn ein cymdeithas, gan gynnwys targedu ysgolion - 20% o drigolion Gwynedd heddiw o dan 18 oed.</p> <p>Mae risg o "<i>wishcycling</i>" gan ein pobl ifanc heblaw ein bod yn rhoi negeseuon clir allan am beth y gellir ei ailgylchu gan Gyngor Gwynedd.</p>
Cyfeiriadedd rhywiol	Dim	Nid ydym yn rhagweld effaith benodol mewn unrhyw newidiadau ag argymhellir.
Crefydd neu gred (neu ddiffyg cred)	Dim	Nid ydym yn rhagweld effaith benodol mewn unrhyw newidiadau ag argymhellir.
Ailbennu rhywedd	Dim	Nid ydym yn rhagweld effaith benodol mewn unrhyw newidiadau ag argymhellir.
Beichiogrwydd a mamolaeth	Dim	Nid ydym yn rhagweld effaith benodol mewn unrhyw newidiadau ag argymhellir. Nid oes bwriad dod a'r gwasanaeth casglu clytiau i ben. Gall fwy o wastraff gael ei gynhyrchu gan blant ac efallai bydd angen ystyried os oes ceisiadau am gyfarpar ychwanegol ar sail hyn.. Byddwn yn parhau i hyrwyddo clytiau 'go iawn'.
Priodas a phartneriaeth sifil	Dim	Nid ydym yn rhagweld effaith benodol mewn unrhyw newidiadau ag argymhellir.
Pobl heb gar	Dim	Nid ydym yn rhagweld effaith benodol mewn unrhyw newidiadau ag argymhellir, ond yn amlwg oherwydd lleoliadau nifer o'n canolfannau ailgylchu, mae'n anymarferol iddynt gyrraedd y safle. Mi fyddwn yn parhau i gynnig y gwasanaeth casgliadau swmpus.

3.2 Mae'n ddyletswydd ar y Cyngor dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 i gyfrannu'n bositif i gymdeithas decach trwy hybu cydraddoldeb a pherthynas dda yn ei weithgareddau ym meysydd oedran, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol, crefydd, hil, trawsrywedd, anabled a

beichiogrwydd a mamolaeth. Mae'n rhaid i'r Cyngor roi sylw dyledus i'r ffordd mae unrhyw newid yn effeithio'r dyletswyddau yma.

Dyletswyddau Cyffredinol y Ddeddf Cydraddoldeb	A yw'n cael effaith?*	Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?
Cael gwared â cham-wahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth	Efallai	Os bydd penderfyniad i ystyried lleihau capasiti y bin gweddilliol mi fydd rhai teuluoedd yn ei chael hi yn anodd i leihau eu gwastraff i gapasiti o 60litr yr wythnos. Mi gafodd hyn ei godi yn yr ymgynghoriad gan rai. Ond byddwn yn gweithio efo'r teuluoedd yma i'w haddysgu am ailgylchu ac fe fyddwn yn gallu cynnig bin mwy o faint i deuluoedd 'mawr'.
Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal	Dim yn berthnasol	
Meithrin perthnasau da	Ydi	Un o brif amcanion y Strategaeth yw darparu gwasanaeth o ansawdd uchel . Rydem yn angerddol ein bod eisiau rhoi'r gwasanaeth gorau posibl i'n trigolion a busnesau yma yng Ngwynedd ac ein bod drwy hynny yn cael lefel bodlonrwydd uchel. Byddwn yn gwarchod y gwasanaethau craidd ond ni fyddwn ofn mentro a chymryd cyfleoedd i symbylu cynnydd yn y maes yma, megis defnyddio'r dechnoleg ddiweddaraf.

4) Dadansoddi'r canlyniadau

4.1 Ydi'r polisi felly'n debygol o gael effaith sylweddol, bositif ar unrhyw un o'r nodweddion cydraddoldeb neu'r Ddyletswydd Gyffredinol? Beth yw'r rheswm am hyn?

Bydd gwireddu'r Strategaeth yn cael effaith bositif ar drigolion ac ymwelwyr Gwynedd drwy:

- Ddarparu gwasanaeth o ansawdd uchel i holl drigolion a busnesau Gwynedd
- Cyflawni amcanion Gwynedd Werdd a gwella ansawdd a gwarchod yr amgylchedd lleol
- Chwarae rhan flaenllaw i greu economi gylchol yn lleol, ble bydd nwyddau yn cael eu haildefnyddio a thrwsio. Mae tystiolaeth yn dangos bod hyn yn gallu cynnig sgiliau a phrofiad i weithwyr, sydd efallai dan anfantais mewn gweithle confensiynol ac yn sicr all ychwanegu gwerth cymdeithasol.
- Gwella ecoleg o fewn ardal ei hen domeni sbwriel
- Lleihau costau fel bod modd buddsoddi mwy mewn gwasanaethau eraill y Cyngor

4.2 Ydi'r polisi felly'n debygol o gael effaith sylweddol, negyddol ar unrhyw un o'r nodweddion cydraddoldeb neu'r Ddyletswydd Gyffredinol? Beth yw'r rheswm am hyn?

Na.

4.3 Beth ddylid ei wneud?

Dewiswch un o'r canlynol:

Parhau gyda'r polisi / gwasanaeth gan ei fod yn gadarn	✓
Addasu'r polisi i ddileu unrhyw rwystrau	
Atal a dileu'r polisi gan fod yr effeithiau niweidiol yn rhy fawr	
Parhau a'r polisi oherwydd gellir cyfiawnhau unrhyw effaith niweidiol	

4.4 Os yn parhau hefo'r cynllun, pa gamau fyddwch chi'n cymryd i leihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol?

Amherthnasol.

4.5 Os nad ydych yn gweithredu ymhellach i ddileu neu leihau effeithiau negyddol, esboniwch pam yma.

Amherthnasol

5) Monitro

5.1 Pa gamau fyddwch chi'n gymryd i fonitro effaith ac effeithiolrwydd y polisi neu wasanaeth (cynllun gweithredu)?

Bydd y tim codi ymwybyddiaeth ac ymgysylltu allan yn y maes yn asesu unrhyw effaith newid trefniadau casglu. Byddwn yn defnyddio data o system cwynion ac ymholiadau i fonitro effaith.